

Posamezna številka 6 vinarjev.

"DAN" izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopolni se pošilja uredništvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglasbo plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju posebni pogoji. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Kako je padlo Drinopolje.

PISMO IZ BELGRADA.

Nekoliko reminiscence iz dobe obleganja. Prve priprave za splošen napad. — Prvi artiljerijski spopadi. — Učinek napadov pehote. — Obupna obramba turške posadke. — Bolgari se morajo umakniti. — Prvi uspehi zaveznikov. — Odlikovanje srbskih častnikov na bojnem polju od bolgarskega kralja. — Na Papas-tepe se prikaže bela zastava. — Turki zažigajo skladišča in municijo. — Sukri paša vjet. — Glavne operacije končane. — Mesto v zavezniških rokah.

Belgrad, 20. marca (2. apr.)

Ne bo odveč, ako si približje ogledamo zanimive operacije oblegovane vojske okrog Drinopolja. Na podlagi vojnih poročil in kar sem slišal od ranjenec, potrduil sem se, da podam cenj. čitateljem »Dneva« kolikor mogoče točen pregled vseh dogodkov:

Da si lažje predočimo pomen in veličino zavzetja drinopoljske trdnjave, je potrebno, da navedem v kratkih potezih prve operacije srbskega orožja pod Drinopoljem.

Druge srbske armade, sestavljena iz timoške divizije prvega poviša, prekoračila je — pod poveljstvom generala Stepanovića — takoj po objavi vojne Turčiji srbsko mejo, prestopila na bolgarska tla in od tu prodirala na turško ozemlje s še enim oddelkom bolgarske armade ter tako tvorila bolgarsko desno krilo. Ta armada, ki je operirala okolo Kjustendila, zavzela Makedono in prodirala dalje v osrčje Makedonije, je imela nalog braniti v najhujšem slučaju bolgarsko prestolnico.

Po strašni bitki pri Kumanovem je bila turška moč v Makedoniji smrtno zadeta, s tem je pa tudi odpadla drugi srbski armadi prvotna naloga in tako je ta armada 25. oktobra (7. nov.) lanskega leta dospela pred Drinopolje.

Naloga te armade je bila, da drži mesto oblegano, toda v to je bilo prepičlo število vojaštva, ker bolgarske trupe so morale prodirati proti jugu na Cataldži.

Medtem so srbski sokoli izvršili svojo očistujočo nalogo v polnem obsegu in po ne manj strahoviti bitki pri Bitolju, odšla je dunavska divizija na pomoč pod Drinopolje, s tem je naraslo število srbske vojske pod drinopoljskim zidovjem na 60.000 mož. K tem se je pridružil del razpoložljive bolgarske armade obstoječe iz 16 polkov — okrog 50.000 mož — in se je tako takoj moglo pričeti z obleganjem trdnjave. Toda Bolgarska ni imela niti z

daleka dovoljno število topov, še manj pa težkih oblegovanih topov, posebno še, ker je glavni del svoje artiljerije porabila za operacije na Cataldži.

Čim je Srbija dobila proste roke, poslala je takoj del svoje težke artiljerije pod Drinopolje, toda kljub temu še ni zadostovalo število za razsežne utrube Drinopolja. Zato je Srbija čez nekaj časa poslala ves svoj park topov iz Niša pod Drinopolje in ko je prišla še zadnja pošiljava topov iz Francoske, poslala je tudi te za obleganje.

Končno se je vsaj približno izenačilo razmerje med turško artiljerijo (okrog 400 topov) in med srbsko-bolgarsko (okrog 300 topov).

S tem je bilo vse pripravljeno za uspešno in vztrajno obleganje in mesto bi padlo že prej, da ni posegla v zavezniške vrste kruta smrt v podobi epidemijah bolezni. Neznano zima, neprestano deževje in visok snež, vse to je zadržalo zavezniške vojske, da so nastopale s pravo zelo pasivno. O teh težkih stališčih oblegovanih armad pripovedovali so mi ranjenci odnosno bolniki — tako grozne stvari, da so se človeku ježili lasje na glavi. Še za časa premirja prihajali so skoraj dnevno bolniki izpod Drinopolja, na njih mesto pa so odhajali vedno novi in novi oddelki svežih moči na bojišče.

Pod takimi razmerami je prišlo premirje kakor nalašč, ker v tem času se je moglo obrniti vso pozornost vojaštva na zdravstvene razmere.

Po tem takem začelo se je pravo obleganje šele po premirju, t. j. komaj pred dvema mesecema.

Tekom te dobe pa se je stalno pripravljalo na splošen napad na trdnjavo in vojski so vsak dan pričakovali povelja za odločilni trenutek...

Pa tako težko pričakovani moment je končno došel. Že 8. (21.) marca je bilo častnikom sporočeno, da se začne 11. (24.) marca splošen napad na vse utrbe naenkrat.

V ponedeljek 11. (24.) m. m. ob 1. uri popoldne je izšlo povelje za obči napad artiljerije na turške položaje.

Ob krasnem pomladanskem popoldnevu zagrmelo je ob 2. uri 15 minut 300 topov proti turškim baterijam, ki so takoj odgovorile z enako energijo proti oblegovalcem. Iz sedemsto topovskih žrel švigal je neprestano smrtonosen ogenj. Zemlja se je tresla in niti lastnega glasu ni bilo slišati v tem strahovitem gmenju težke artiljerije. Med tem gmenjem pa se je pripravljala pehota, razmeščala se po čete, razdeljevala municija itd.

Artiljerijski dvoboj je trajal — z malimi presledki — cel popoldan v ponedeljek in celo noč do torka zjutraj. Samo dunavska divizija iz-

strelila je 12.000 projektilov v vrednosti 800.000 dinarjev na turške utrbe.

Ob 11. uri zvečer (v ponedeljek) bila je pehota že popolnoma pripravljena za splošen napad.

Z burno utripajočim srcem zrl so vojski v temno noč izza rovov, v katerih so ležali čakali usodnega trenutka za nje in za drinopoljsko posadko...

Prva je nastopila pehota srbske dunavske divizije v torek zjutraj ob pol 3. uri, da pripravi s svojim ognjem splošen napad.

Točno ob treh zagrmeli so topovi s še hujšo silo in puške so pokale, da so ušesa otopela.

Pehota je stopila odločno v akcijo in takoj po prvi uri lutege boja pokazali so se prvi rezultati.

Na vzhodnem sektorju so Bolgari zavzeli zmanje turške položaje. Turki so napravili strahovit odpor in v skrajnem obupu pokazali so velikansko energijo.

Medtem je pa že tudi timoška srbska divizija na zahodnem sektorju zavzela (20. pešpolk) — pod zaščito svoje artiljerije — utrbe Sin-tepeja, Kemalska kosa, Mogila in sprednje položaje Juč-Tepelerja. Dunavska divizija podvzela je napad na Papas-tepe skupno z 8. tundijsko divizijo. Iz dobro zavarovane utrbe Papas-tepe, visoki gori na betoniranih obkopi, pošiljali so Turki strašne smrtonosne krogle iz svojih mitraljez na nezavarovano srbsko vojaštvo, ležeče na hladni zemlji. »Nazaj ne smemo, naprej moramo,« pravil mi je neki ranjenec. K sreči je srbska artiljerija pojačila svoj ogenj na apas-tepe in pod zaščito artiljerije napredovali so za nekaj sto metrov naprej 9. in 4. polk ter 1 bataljon 7. pešpolka dunavske divizije v toliko, da so se utrdili pred strašno utrbo Papas-tepe.

Med tem časom — bilo je okrog 4. ure zjutraj (v torek) — čestital je bolgarski general Ivanov srbskim komandantom na doseženih vseh ter jim sporočil, da so odlikovani z velikim redom za hrabrost III. razreda in to po nalogu bolgarskega kralja Ferdinanda. Ostalim srbskim častnikom pa se porazdele odlikovanja takoj po bitki.

Kljub strašnemu ognju iz turških mitraljez, posrečilo se je 4. srbskemu pešpolku priti na desno krilo Papas-tepeja, medtem pa je 9. polk, bataljon 7. polka in nekaj čet 8. polka — s pomočjo strahovitega artiljerijskega ognja — izvršil tri napade na Papas-tepe.

Med tem je timoška divizija neprestano napredovala in popravljala zavzete turške utrbe.

Bolgarski 55. pešpolk, ki je operiral proti Juč-Tepelerju, prišel je tako strašen ogenj iz turških utrdb, da se je moral umakniti.

Tu pa pritise en bataljon srbskega 13. pešpolka s tako silo na Turke, da je utrba padla v roke napadalcem.

Dne 12. (25.) marca (v torek) dopoldne so bile že vse borbe pehote končane. Popoldne je skoraj izključno delovala artiljerija še pozno v noč, dokler ni nastala mala tišina.

V torek zvečer je bil položaj zavezniških armad sledeči:

Bolgari so prišli na 300 m pred mreže iz bodicaste žice in zavzeli trdnjavo Maslak na vzhodnem sektorju. Na južnem sektorju je došla tundijska divizija pred utrbe Tokat baira in vasi Čorekjoja. Dunavska divizija je zavzela na zahodnem sektorju izborne položaje proti Papas-tepeju. Timoška divizija pa je zavzela Kadikjor, čiflik Ekmečik in Juč Tepeler.

Po krajšem odmoru — po polnoči na sredo 13. (26.) marca — začela je ponovno še strašnejša borba, posebno luti boji so se vršili na vzhodnem in zahodnem sektorju.

Ko so Turki uvideli iz Papas-tepeja, da so obdani od treh strani, začeli so obupen boj iz svojih utrbenih pozicij. Dunavska divizija je strahovito trpela pod lujim ognjem iz mitraljez, medtem pa so Turki poskusili močan izpad iz utrbe. V tem prihiti letišča brigada srbske timoške divizije in potisne sovražnika z vso silo nazaj.

Nato je začela turška artiljerija bolj intenzivno pešati, pehota se je oglašala redkeje, zdaj slabše, zdaj silnejše, dokler ni nastopila agonija.

Timoška divizija je med tem že dospela celo na linijo glavnih utrdb.

V sredo zjutraj je bila situacija sledeča: Dunavska divizija je bila pod Papas-tepejom, tundijska je zavzela Tokat-bair in vasi Čorekjoja, timoška pod Karačoz-tabijo, bolgarska vojska pa je bila na Ajdžiolu in Taš-tabiji.

Okrog sedme ure zjutraj so začele padati glavne utrbe. Na severo-zahodnem sektorju so Turki zopet poskusili napraviti močan izpad, a so se morali takoj umakniti pred silnim ognjem.

Ob pol devetih uri začeli so se Turki pripravljati na predajo. Na vzhodnem in severo-zahodnem sektorju dvignili so se v ozračje dolgi krvavo rdeči jeziki uničujočega plamena, začele so se ponavljati eksplozije. Turki so že zažigali skladišča in municijo.

Okrog devete ure začeli so Bolgari energične nastopati, timoška srbska divizija je zavzela Karačoz-tabijo, dunavska divizija pa Belo Mogilo, južni del utrbe Papas-tepe, odkoder so začutili Turki hud pritisk. Čim je padla Bela Mogila, iztaknili so Turki belo zastavo ter so začeli odstopati.

Na srbski strani se je tedaj najprej pokazala bela zastava.

Pehota je to pozdabila z urne besnim »ura« in je z enim samim napadom zavzela vse glavne utrbe.

Sukri paša nahajal se je tedaj v utrbi Hadrluk. Videč, da se ne more več vzdržati, poslal je svojega adjutanta k 20. pešpolku dunavske divizije, da izrazi komandantu polka željo, da se posadka preda. Poveljnik ga pošlje k generalu Stepanoviću in ta zopet k generalu Ivanovu.

Zavezniške čete so medtem neprestano napredovale.

Po kratkih borbah z umikajočimi se Turki, vpadel je 20. pešpolk ob pol drugi uri popoldne v utrbo Hadrluk in vzel Sukri pašo z dvema generaloma. Ko je došel odgovor od generala Ivanova, izročil je 20. pešpolk visoke vietnike Bolgarom.

Po daljših operacijah z razoroževanjem vietnikov, katerih je samo srbska armada dobila 17.000, vstopila je srbska konjica in srbski 13.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

Ustanovljena leta 1881.

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1881.

: obrestue hranilne :

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega

: vloge po čistih :

4³/₄ 0/0

davka.

Rezervni zaklad znaša nad 800.000 kron.

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

»No!« je zakričal. »Česa še čakaš, bedak, da ne poizkusiš, ali vrv drži ali ne!«

Presenečeni hlapec je naglo ubogal svojega mojstra.

Prijel je za vrv ter potegnil naglo silno. Zaslišalo se je, kakor da bi nekaj počilo.

In vešala so se porušila!...

Krvnik je strahovito zaklel.

Petje menihov je prenehalo...

Srce je utripalo Lantnéju, kakor da bi mu hotelo počiti.

»Vsa ta prokleta vešala v Parizu so trhla!« je preklinjal krvnik.

Lojola je stopil bliže ter se sklonil k podrtim vešalam, da vidi, kako se je mogel tram prelomiti.

In vzravnal se je, rekoč:

»Ta vešala niso bila trhla, nekdo jih je izpodžagal!«

»Ali je mogoče!« je vzkliknil krvnik in pogledal, delaje se čisto nevednega.

Toda že je vzkliknil Lojola, obračaje se k množici, kakor da išče med njo neznanih sovražnikov:

»Obsojenec bo obešen kljub temu. Vsaka sila je zaman zoper avtoriteto svete Cerkve in kralja francoskega!«

To rekši se je obrnil k mojstru Leduju:

»Krvnik, odvedite obsojenca k drugim najbližnjim vešalom.«

»To ni mogoče, prečastiti.«

»Ni mogoče?« je dejal Lojola in nagubal obrvi. »Kako to?«

»Zato, ker mi je ukazano, obesiti jetnika pri Trahoarskem križu in ne drugje. Sicer pa, prečastiti — nezgoda bo kmalu popravljena.«

»Oj bo! Koliko časa je treba?«

»Naj, kvečjemu bo trajalo do večera. In še noč bom lahko nadaljeval svoj razgovor s tem vrlim mladim možem, ki ga zamuda tako nejevolji.«

»Krvnik,« je povzel Lojola, »ali ste me pripravljene ubogati? Poglejte tole!«

Menih je pokazal krvniku pergamen s pečatom velikega profosa.

»Dobro, prečastiti,« je dejal Ledu, »pripravljen sem vas ubogati. Ukazujte.«

»Pravite, da ne morete obesiti jetnika drugje kakor tukaj?«

»Tako je, prečastiti. Zakaj tako se glasi povelje mojega neposrednega predstojnika.«

»Naj bo. Vrnite se domov in čakajte tam mojih ukazov. Kmalu pride nekdo, ki vam pokaže ta papir. Ali ga boste ubogali?«

»Primoran bom, prečastiti — ker je volja gospoda velikega profosa takšna.«

»Dobro. Čez eno uro izveste nadaljnje. Glejte potem, da boste toč-

no na mestu. Ali pa, še boljše — počakajte tu.«

»Počakal bom, prečastiti,« je rekel začuden krvnik.

»Stražniki,« je velel Lojola, »pazite skrbno na jetnika, dokler se ne vrnem, in streljajte na vsakogar, kdor bi se mu hotel približati!«

»Bodite brez skrbi, prečastiti oče!« je odgovoril desetik.

Nato je odhitel Lojola proti dvorcu velikega profosa.

Njegov načrt je bil kaj enostaven.

Hotel je dati podpisati Monkla-ju, da naj obesojo Lantnéja kjerkoli, ne samo pri Trahoarskem križu. Bil je prepričan, da podpiše veliki profos v svojem sedanjem duševnem stanju vse, karkoli mu predloži.

Nato je hotel Lojola poslati ukaz, ali bolje, nesti ga osebno krvniku — in Lantné je bil obešen.

Vse to je pomenilo kvečjemu dobro uro zamude.

Tako je premišljal Ignacij De Lojola, ko je stopal z največjo naglico proti dvorcu velikega profosa.

Siroko je korakal po tesni in vijugasti ulici Sv. Antona, ki je bila takrat malo da ne zapuščena, zakaj ves narod je bil tekel gledat k Trahoarskemu križu, ne toliko zaradi obešenja — saj to je bilo v tačasem Parizu kaj navadna reč — pač pa zaradi tega, ker je bil obsojenec obče znana oseba.

Lantné je veljal za enega izmed najstrašnejših rokavljencev.

Ko pa je šel Lojola mimo neke nizke hiše z odprtimi vrati, je začutil nenadoma, kako so ga pograbile krepke roke.

Hotel je zakričati.

Toda zmanjkalo mu je časa.

Močno zvita rutica mu je zaprla usta.

Obehem je začutil menih, kako ga vlečejo skozi zaprta vrata. Izgubil je s svojimi napadalci v notranjosti hiše, vrata pa so se zaprla.

Vse to se je zgodilo z bliskovito naglico.

Samo dva ali trije sosede so opazili to drzno in nasilno ugrabljenje.

Toda slični dogodki niso bili tiste čase nič redkega.

Slehnerni se je brigal za svoje lastne reči; mešaji se v tuje zadeve, pa je bilo jako negotovo in opasno podjetje.

In dasi je par ljudi prisostvovalo Lojolemu ugrabljenju, vendar ni nihče niti mislil na to, da bi se začudil, razburil se ali celo branil menih.

Kakor hitro so potegnili popa v hišo, so se zaprla vrata nemudoma. Lojola se je znašel v skoraj temnem prostoru. Rinili so ga proti stopnicam, ki so morale voditi v kako klet; tema je postajala vedno gostejša; pod stopnicami so pririli Lojola v klet; nje vrata, ki so se odprla za kratek hip, so se zaprla. Trenutek nato se je klet nenadoma napolnila z lučjo: nekdo je bil stopil

v klet s plamenico v roki.

Lojola je zagledal pred seboj četvero ljudi.

Eden izmed njih mu je potegnil mašilo iz ust ter dejal:

»Kričati ni vredno, gospod, saj vas nihče ne sliši... Sicer vam pa nočemo storiti zlega.«

»Česa želite od mene?« je vprašal menih z mirnim glasom.

— — — — —

Trije izmed te četvorice so bili Manfred, Fanfar in Kokarder.

Ko so odšli ponoči iz krvnikov hiše, so se bili vrnili v Dvor Čudežev.

Dvoje je bilo pridobljeno.

Prvič je vedel Manfred, kje je Lantné in h katerim vešalom ga popeljejo — torej tudi, po katerih ulicah pojde izpred: pot od profosije k Trahoarskemu križu je vodila naravnost po ulici Sv. Antona tja do ulice Sen-Deni.

Vrhu tega je vedel Manfred, da se zakasni izvršitev smrtne obsode za par ur, morebiti do večera, kakor je bil obljubil krvnik. Dvomil pa ni o besedi tega moža, ki ga je bil videl tako ganjenega.

Pridobitev par ur je pomenila morebiti Lantnévo življenje.

Na Dvoru Čudežev se je trudila trojica vso noč s tem, da bi pridobila pomočnikov za jutrišnje nasilno osvoboditev ubogega Lantnéja.

Toda Dvor Čudežev je bil poln žalosti

(Dalje.)

pešpolk z razvitimi zastavami v — Drinopolje.

S padcem te trdnjave začel se je zadnji prizor krvave tragedije turškega propadanja, kot države v Evropi.

Balkanska vprašanja.

Dogodki pred Skadrom. — Padec neizogiben. — Demonstracija velesil; grožnje Avstrije; mir v nevarnosti. — Mirovna pogajanja; zavezniški med seboj.

DOSEDANJE OPERACIJE PRED SKADROM.

Vse vesti, ki prihajajo izpred Skadra, so silno negotove.

Veliki boji so se vršili za eno glavnih zaslonb Skadra, za Taraboš. Po poročilih, ki so prišla s črnogorske strani, so bili boji za Taraboš zelo krvavi in zavzemanje utrdb je zahtevalo popolne požrtvovalnosti. Črnogorsko prodiranje je bilo poplačano z zmago in zavzetjem Taraboša. O tem dejstvu so poročali berlinski in londonski listi. Dunajski vladni listi pa vedo poročati, da so se Črnogorci naposled morali zopet umakniti s Taraboša. Današnje vesti zopet trdijo, da so Črnogorci in Srbi zavzeli važne utrdb na Tarabošu in da je vsled tega padec Skadra neizogiben.

Bombardiranje Skadra je bilo za nekaj časa ustavljeno; vzrok je bil — ba je — ker se niso bile srbske sile na mestu in še niso bili razvrščeni srbski topovi. V tem času se je pozvalo Essad pašo, da se vda, narkar sploh ni bilo odgovora.

Belgrad. Vse vesti, ki so govorile o generalnem naskoku na Skader, so bile prenašane. Poslednji transport srbskih čet s havbicami, ki so namenjene za oblego utrdb, je došel v Sv. Ivana Meduanskega luko v pondeljek in pred Skader je došel transport v torek, od minule nedelje se Skader samo bombardira in kolona generala Martinovića je zavzela tudi tiste prednje pozicije. V sredo popoldne je general Bojović odredil, da se mora vsaka nadaljna akcija ustaviti in je pozval poveljnika posadke v Skadru, Essad pašo, da se do prihodnjega dne uda. V četrtek je bombardiranje trajalo cel dan, toda tudi infanterija je nadaljevala z bojem. Včerajšnja pavza je bila uprabljena za premeno srbskih čet. Nove čete so bile poslone na pozicije, a stare v rezervi.

Včeraj so bile z ogromnim naporom in s pomočjo vseh bataljonov prenešene baterije preko močvirnatga sveta in postavljene na pozicije. Sinoči je bilo razpostavljen baterij končano in četam so bile izdane natančnejše odredbe. Črnogorska kolona generala Martinovića je bila ojačena z velikim številom srbskih čet.

Poveljnik oblegovane armade je sinoči pozval Essad pašo, da naj se uda, ker ni bilo odgovora, začelo se je danes zjutraj sistematično bombardiranje sovražnikovih pozicij. Vsa artilerija je namenjena na Brdico in Taraboš. Kakor hitro se opazi rezultat teških topov, katerih delovanje iznenada, začne se generalni naskok. Glavni naskok se pričakuje za danes popoldne ali za večer. Vhod srbsko-črnogorske vojske v Skader se pričakuje za nedeljo.

Francoski vojni ataše, ki se mu di v črnogorskem taboru je izjavil, da je padec Skadra vprašanje le ne-

Stambul gor... in — Germanija... zadeta... vzdih... stoka! Sloyanstvo se klanja s ponosom pred svojimi junaki...

Mars.

kolikih ur. Kakor hitro se začne generalni naskok — pade Skader.

Kralj Nikola je dal svojo jahto na razpolago, da pomore izkrcavati srbske čete; pomoč njena je bila precejšna.

Resnost položaja.

Vsi upi, ki so se nahajali ob poročilih, da se Črni Gori ponujajo kompenzacije za Skader so šli po vodi. Na Dunaju se z veliko bojaželjnostjo in pogumom povdaja, da je Skadersko vprašanje točka, v kateri se ne umaknejo niti za korak, in da če ne bo drugače, če se Črna gora ne uda, posežejo po najskrajnejših sredstvih. Generalni štab je že predložil svoje račune. Črna Gora je izmučena, ni se treba dosti bati, dva armadna zbora zadostujeta, da se ji vsili respekt. Pa ne samo proti Črni Gori kaže Dunaj svoje zobe, temveč tudi Srbiji, ki ji Dunaj močno zameri njeno zavezniško zvestobo, češ, če ne bi Srbija pošiljala svojih čet, bila bi Črna Gora ponižnejša. Grška pomaga Srbiji, ker ji prevaža vojaštvo, tudi ona je padla v nemilost. Najhuje se nasprotje pa vlada proti Rusiji, ker ona ba je podpihuje Črno Goro. Zato je razmerje med obema državama zopet zelo napeto. O vlogi Rusije v vprašanju demonstracije ni mogoče reči nič točnega — le eno: v Srbiji so začeli spregledavati in najbrže se zgodi tisto tudi v Črni Gori.

Kar se demonstracije same tiče še ni dobrega izvedena imenoma še niso vse države navzoče. Francija je kot Rusija proti temu, da bi se uporabila kakšna prisilna sredstva proti Črni Gori, za kateri slučaj si pridržuje svobodo akcije.

MIR MED ZAVEZNIKI IN TURČIJO

Z bojišča ni nobenih novih poročil, in ba je Porta že ukazala, da naj se vse sovražnosti napram Bolgarom ustavijo. Porta, kakor je znano je sprejela tudi vse mirovne pogoje, pod katerimi so velesile voljne posredovati. Zavezniški pa še niso odgovorili na tozadevno noto velesil.

London. 5. aprila. V londonskih diplomatičnih krogih se smatra kot vzrok, da odgovor balkanske zveze na mirovne pogoje velevlasti še do sedaj ni prišel, nesporazumljenje med balkanskimi državami. Balkanske države se sicer strinjajo v tem, da naj bo vzhodna bolgarsko-turška meja črta Midija-Enos, glede drugih vprašanj pa se zahteve balkanskih držav zelo razlikujejo. Tako zahtevajo Srbi in Črnogorci, da se morajo vse turške trdnjave zapadno od linije Enos-Midija takoj udati, Grška pa stoji na stališču, da mora Turčija Egejske otoke neposredno izročiti Grški, ne da bi o tem vprašanju odločevala velevlasti. Vrh tega zahteva Grška, da mora biti v odgovoru precizirana tudi zahteva glede južne albanske meje in sicer mora Grška dobiti pristanišče S.

naše domovanje kot podgane. Preje je bila Francija naš podganar, do katerega smo imeli zaupanje in katerega smo lahko spustili v potrebnem slučaju proti tem nesramnim glodavcem; toda Francija je čimdalje tem bolj negativna.

Hvala Allahu, v Nemčiji smo našli tega, ki jo lahko nadomesti. Da obdržimo vse v šahu, moremo upotrebiti našega »častnega dvorjana.«

Bolgarska in panslavizem.

Kaj naj hoče Rusija družega, kot zanesti panslavizem k Bosporu? Bolgari so predstraža tega ruskega gibanja. So in ostanejo gibčen stroj ruskega carja. Edino Grška in helenizem morejo tvoriti Turčiji okop proti panslavizmu. Hvala Allahu, Bolgari in Grki se tako sovražijo, kot ogenj in voda.

Bolgarska ni le agent Rusije, ampak tudi Anglije. Ni-li dokazano, da izdaja balkanski odbor v Londonu velikanske svote za vzdrževanje bolgarskih čet, ki prehajajo čez naše meje in leta ne dajo niti trenutka miru našim obmejnim stražam? Če bi ne bila Bolgarska na robu finančnega propada, bi že davno napovedala vojno. Še pred sedmimi leti smo morali uravnati račune s tem slabim sodrugom. Ali Rusija in Anglija se vržeti vedno na nas, kadar hočemo dati udarec tem balkanskim telovajem. Anglija in Rusija podkupujeta

Quaranta. Glede vojno-odškodninske zahteve so edine vse balkanske države.

Vsled tega se zastopniki velesil še enkrat obrnejo na vlade Zavezniškov, da predajo ti čimprej svoje odgovore.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Gotovi činitelji, ki jim ni ljubo, da ostane Balkanska Zveza trdna si močno prizadevajo, da bi vsejali med Zavezniške razpor in sovražstvo. Zavzetje Drinopolja jim je dobrodošlo v ta namen; na eni strani, v poročilih iz Sofije niso listi teh npravnih individuev niti z besedico omenjali srbskih zaslug za zavzetje Drinopolja, na drugi strani, v poročilih iz Beograda so pa srbske zasluge, ki so bile res velike, pretiravali na škodo bolgarske armade. Dobrodošli so jim ozkosrčni nacionalno šovinistični listi in lističi ene kot druge kraljevine, Srbije kot Bolgarije, ker ozkosrčnih ljudi nikjer ne primanjkuje. In še eno okoliščino skušajo sovražniki Balkanske zveze in Jugoslovnanstva uporabiti za sebe: prepire in praske med srbskim in bolgarskim elementom v Macedoniji, kjer je bil do zadnjega časa boj vsakdanji kruh.

Upati je, da pride brez vseh težkoč do gladekega obračuna in do delitve osvobojenega ozemlja. Solun je bil vedno oreh, na katerem sta glodala Grška in Bolgarija.

Mesto postane grško.

Solun. 4. marca. V poučenih krogih mislijo, da se Bolgarska ne ob upirala zahtevi Grške, da se prepusti Solun njej. O prvotni ideji, da bi se Solun internacionaliziral, se nič več ne govori. Bolgarski je na tem ležeče, da se po sklepu miru s Turčijo čimprej uredi vsa balkanska vprašanja, in da se kolikor mogoče prepreči vsaka kriza, ki bi mogla postati nevarna za obstanek balkanske zveze.

BOLGARSKO - RUMUNSKI SPOR

Bukarešt. Včerajšnji jutranji rumunski listi so poročali, da je petrograjska veleposlaniška reunita je priznala Silistrio Rumuniji. Vest se sedaj dementira kot prenašljena. Rumunski politični krogi zatrjujejo, da stoji trozveza odločno na strani Rumunije, dočim tripelentent zavzema bolj evropsko politično stališče in skuša rešiti spor na ta način, da bosta obe državi zadovoljni.

Stajersko.

Samomor s strojno puško. V Gradcu se je ustrelil v četrtek zjutraj poddesetnik I. Kopeinig s pomočjo strojne puške. Prišel je zjutraj ob 6. uri v vojašnico, šel v skladišče za streljivo, postavil strojno puško ki jo je ostro nabil, privezal za petelin, oz. bat vrvice, in sprožil na se. Strel mu je razmesaril skoro celo oprsje. Prihiti vojak mu niso bili več v stanu pomagati.

V luži utonila. V Ljutomeru je šla v sredo 62 let stara Frančiška Šumak iz Vudiševca k luži tik pred hišo, da bi neke malenkosti oprala. Naenkrat ji zmanjka ravnotežja in padla je v vodo. Mlajši Hofmann in sosedje so jo sicer potegnili še živo iz vode, a Šumakova je umrla še predno so ji mogli dati kakšno drugo pomoč.

K polomu v Laškem. Govore ljudje razne stvari. Prav posebno zanimivo je, kako si predstavljajo konec te afere. Naši »Volksratovci« hočejo — in pri naših razmerah to najbrže tudi dosežejo — da plača država v po-

lomljeni kaso 200.000 K, 100.000 K se vzame iz rezerv in Drolčevega premoženja. Súdmarka naj da 70.000 K, 150.000 K pa naj prispeva štajerska dežela. Nekateri tudi govore, da hočejo Volksratovci napumpati mariborsko in celjsko »Sparkasso«. Pri prvi se bo težko kaj dobilo, ker že dela par let sem z velikimi in zelo občutnimi čistimi izgubami, celjska kassa pa še celjskim nemčurjem noče več kreditirati. Mariborski nemčurji bi že se kaj dali, saj kadar gre pri-skočiti kakšni renegatski stvari imajo v Sparkassi vedno denarja, a boje se javnosti. »Volksrat« hoče, da se opomore tako, da bo tudi še mogoč — nadaljni obstanek kasse v Laškem. No, pri naših razmerah bi tudi kaj takega ne bilo nič novega.

Súdmarkovci v skrbih. Graški Súdmarkovci so radi poloma v Laškem v velikih skrbih, ker bo »Súdmarka« najbrže primorana, da poseže globoko v svojo blagajno. Tudi »Heimstatt« naj pomaga in Volksrat zahteva, da prav izdatno. Vprašnje je potem seveda, kje jemati stotisoče za boj proti Slovincem? Nekateri vedo celo povedati, da bo Súdmarka začela beračiti po Nemcih za marke. Pravijo, da tako lepe priliko za izdaten »pump« že dolgo ni bilo in tudi v bodoče ne vedo, kedaj bo spet kakšna polomija. Skrbeti pa je treba že sedaj...

Mariborska podružnica. »Zveze jugoslovanskih železničarjev« priredi dne 1. majnika letos velik izlet v Slivnico pri Mariboru. Tozadevne predpriprave so že v polnem teku. Z izletom bo zvezana pravcata ljudska veselica v gostilniških prostorih slivniškega župana, Slovenca g. Lesjaka. Igrala bo tudi pekrska godba, ki bo počakala slovenske goste na postaji in jih spremlja na veselični prostor. — S tem izletom pa je dana tudi slov. delavstvu lepa prilika, se pozabavati med sorojaki. Saj je ravno 1. majnik delavski praznik. Železniške zveze so zelo ugodne. Dva popoldanska vlaka proti Pragerskem za tja, trije vlaki — večerni — pa za nazaj in sicer ob 6. tričetrt na 7 in ob polu 8, tako, da bo udeležencem tudi lahko, prisostvovati isti večer predstavi, ki jo prirede v Mariboru ljubljanski igralci.

Nemški hujskanje po graških dnevnikih, že presega vse meje. »Taggespošta« in »Tagblatt« delata neprestano proti Jugoslov. ščuvanje. Kar pa ne zmoreta ta dva, doda pa še klerikalni »Volksblatt«, kojega dete — »Kleine Zeitung« — bere naravnost strastno, tudi slovensko občinstvo. Hujskanje posebno tega jezuitskega lista proti Jugoslovnanom in Balkanski zvezi, daleč prekaša še celo pisanje v »Tagblattu«. Slovenci! Proč s takimi cunjami!

Dnevni pregled.

Delavci in dr. Rostohar. Pod naslovom »Prej Slovani — potem Slovinci.« priobčuje tržaška »Edinost« iz delavskih krogov sledeče: Poznaite me, in veste, da se družim največ z delavstvom. Tako se nas je tudi predvčerajšnjem zbrala večja družba, da se pogovorimo o predstojih volitvah. Navzoči smo bili sami delavci. Niti enega ni bilo med nami, ki bi prihajal v poštev, le pri kandidaturah, pač pa smo bili vsi, ki prihajamo v poštev tam, kjer nas kliče narodna dolžnost na narodno delo. Med drugim smo se razgovarjali tudi o nastopu veleučnega g. dr. Rostoharja in o njegovih nazorih o Slovenstvu in Slovanstvu. Nam čisto preprostim delavcem ne gre v

glavo, kako more učenjak širiti sliše, ne nazore! Mi vsi se čutimo Slovane na prvem mestu in šele potem prihajajo Slovenci, Hrvati, Srbi, Celji, Rusi itd. Mi nismo učeni in torej ne moremo polemizirati proti učenjaku. Vemo pa, da Lah in Nemci, ki imajo v svoji domovini polno raznovrstnih narečij, nikdar ne govore, da so Furlani, Napolitani, Romanjoli, Sicilijani, oziroma Kočevjarji itd., pač pa je njih odgovor na stavljenja jim vprašanja glede narodnosti, kateri pripadajo, vedno le: Lah ali Nemeč! Zakaj bi torej mi vpoštevali le vjeje in potajevali deblo? Toliko v svoji skromnosti v odgovor g. docentu.

Delavec.

Sramota! Dr. Rostohar kliče v najvažnejših narodnih vprašanjih na pomoč policaje in sodišča! Na vse strani preti s tožbami... Med Slovinci je doigral. Vsaka polemika z njim se prenehaj! Naj čita sam, kar piše! Iskren Slovenec!

Praški »Čas« je začel prinašati članke pod naslovom »Jugoslovansko združevalno gibanje med Slovinci. V prvem članku podaja nazore dr. Rostoharja. V naslednjih člankih pride menda pregled zadnjega boja. Značilna je pri tem opomba, da trilateral niso iznašli Hrvati — ki ga deloma odklanjajo, ampak slovenski in dunajski klerikalci. V prvem članku nismo našli še nič važnega za nas. Avtor popisuje naš položaj, češ da smo začutili da smo preslabi, da bi se sami rešili — zato iščemo rešitve. Ako bomo v naslednjem našli važnih misli — bomo opozorili nanje. K sedanjemu sporu za jugoslovnanstvo imamo še par lepih člankov, ki jih prinese-mo v najkrajšem času.

Osebnosti. Pisarniški oficial Martin Gonsi pri dež. sodišču v Ljubljani je bil imenovan za pisarniškega nadoficiala ad personam.

Iz ljudskooslovske službe. Namesto obolelega nadučitelja Josipa Učliča je imenovana provizorična učiteljica v Naklem Marija Piškur za supletinjo na ljudski šoli v Selcih.

Osebnosti s pošte. Za poštno asistente v področju tržaškega poštnega in brzojavnega ravnanstva so imenovani poštni praktikantje: Oton Mayer in Lino Pavletič v Trstu, Ivan Bačič in Anton Ievsas v Pulji, Frančišek Koprivec v Trstu, Frančišek Lapajne in Ludovik Dietrich v Gorici, Ludovik Mikuš v Trstu, Božo Rimanič v Pulji in Srečko Črne v Trstu.

Nesreča na Vrhniki. Včeraj smo poročali o veliki nesreči na Vrhniki, pri kateri so bili trije fantje pri streljanju težko poškodovani. O ranjenih se še poroča: 27letni Franc Grom se v bolnišnici bolj počuti, ima sicer težke opekline, vendar njegovo stanje ni opasno. Huje se godi 17letnemu Francu Grom, ki je bil po celem životu opečen, ker se mu je obleka vnela in je goreč begal okoli. Tudi Alojz Oblak je težko poškodovan. K sreči nima oči poškodovane, težje poškodbe in ni sedaj nevarnosti, da bi vid izgubil. Danes se primerno bolje počuti, a vsa nevarnost še ni odstranjena.

Prepoved glede cigaret. Finančno ministrstvo je izdalo naredbo, s katero se prepoveduje zasebno izdelovanje cigaret za prodajo. To velja v vsakem slučaju, naj je tobak za cigarete kupljen v domačih državnih zalogah ali pa pravilno naročen iz Ogrske, Bosne ali inozemstva. Kaznjivo je tudi prodajanje in kupovanje takih cigaret. Za svojo lastno porabo pa sme vsak tudi v bodoče delati cigarete.

Dalje v prilogi.

Spomini sultana Abdula Hamida.

(Konec.)

Bolgarska in balkanska alianca 1913.

Kako ceno naj imajo vse obljube kneza Ferdinanda? Poskusi bolgarske vlade za umirjenje?

Dvajset tisoč četašev je zbranih in obkoljuje naše meje in velesile so začudene, ko mobiliziramo in ko hočemo končno tudi vojno z Bolgarijo, da si zagotovimo mir.

Rusija se je že dogovorila z Avstrijo, da pošljejo proti nam mešan zbor in francosko ladjeve je na željo Rusije priplulo v naše vode. Ruski časopisi priporočajo idejo zveze balkanskih narodov: Srbije, Bolgarske, Rumunske in Grške. Vsi skupaj s kristjani v Macedoniji, Bosni in Hercegovini naj tvorijo zvezo, ki bi spajala po poročilih ruskih časopisov, 18 milijonov ljudi.

Razdeljevanje in vzajemni spori so vzrok, da balkanski narodi ničesar ne pomenijo, da so stroji v rokah tretjega.

Resnica je: naša nadvlada v Evropi je ustanovljena na sporih balkanskega ljudstva.

Kako si ruski časnikarji predstavljajo združenje balkanskih zemelj? Srbi se ne morejo z Bolgari,

Bolgari ne z Rumuni, Grki in Bolgari so smrtni sovražniki. Bolgari trdijo, da ima v Macedoniji večino bolgarsko ljudstvo, Grki odgovarjajo, da ima Macedonija grško prebivalstvo in je bilo bolgarizirano le z nasiljem. Verski boj (1870) je razdelil Grke in Bolgare na veke.

Bolgarska in panslavizem. Kaj naj hoče Rusija družega, kot zanesti panslavizem k Bosporu? Bolgari so predstraža tega ruskega gibanja. So in ostanejo gibčen stroj ruskega carja. Edino Grška in helenizem morejo tvoriti Turčiji okop proti panslavizmu. Hvala Allahu, Bolgari in Grki se tako sovražijo, kot ogenj in voda.

Bolgarska ni le agent Rusije, ampak tudi Anglije. Ni-li dokazano, da izdaja balkanski odbor v Londonu velikanske svote za vzdrževanje bolgarskih čet, ki prehajajo čez naše meje in leta ne dajo niti trenutka miru našim obmejnim stražam? Če bi ne bila Bolgarska na robu finančnega propada, bi že davno napovedala vojno. Še pred sedmimi leti smo morali uravnati račune s tem slabim sodrugom. Ali Rusija in Anglija se vržeti vedno na nas, kadar hočemo dati udarec tem balkanskim telovajem. Anglija in Rusija podkupujeta

naše domovanje kot podgane. Preje je bila Francija naš podganar, do katerega smo imeli zaupanje in katerega smo lahko spustili v potrebnem slučaju proti tem nesramnim glodavcem; toda Francija je čimdalje tem bolj negativna.

Hvala Allahu, v Nemčiji smo našli tega, ki jo lahko nadomesti. Da obdržimo vse v šahu, moremo upotrebiti našega »častnega dvorjana.«

Rusija in Vztok.

Uspeh Japonske nad Rusijo nas more napolniti z radostjo. Japonska zmaga je tudi naša zmaga. Za nas je sreča, da je Rusija zaposlena s pretežno večino svojih sil na Daljnem Vzhodu, kajti s tem je napadala sila na Črnem morju oslabiljena. Kakor hitro si Rusi opomorejo, se poprimejo z nova akcije proti nam. Ako že ne morejo napraviti z Vzhodnega morja Rusko morje, bodo hoteli pridobiti vsaj Črno morje. To je razumljivo in naravno.

Velike ruske reke Volga in Dnjeper se izlivajo v Črno morje (tukaj se sultan moti: Volga se izliva v Kaspično morje) in ruska sila se žene vedno naprej skozi morske ožine do Sredozemskega morja. Možno je, da je razdrobljenje dardanelskih verig za Rusijo zelo važno, ampak za nas je življensko vprašanje, da imamo ožine v svojih rokah. Ako bi ne imeli

radi tega z Rusijo neizmerno sovražstvo, bi bili lahko najboljši prijatelji na svetu.

V običnem položaju držav med carovim cesarstvom in mojim so znaki podobnosti in sorodnosti prav tako, kakor v značaju narodov. Vse te podobnosti določajo, se mi zdi, da bi obe državi bili boljši zaveznički kot dedni neprijatelji.

Turki in Nemci.

Moji prijatelj, nemški cesar, hvallj uspehe naših častnikov, ki študirajo v Nemčiji. Bojim se, da se cesar moti, kajti po posebnih poročilih mojega poslanika, so študije mladih gospodov zelo pičle. Njih predstojniki, pruski učitelji, jim dajejo izborna spričevala, toda zdi se mi, da se v Nemčiji zatise eno oko, ko se sodi o naših mladih ljudeh — včasih pa menda sploh — zamiže.

Ta pouk naših častniških sinov v pruski bojni umetosti nas stane ogromne svote — to dela dober utis v tujini in ugaja našim nemškim prijateljem — toda naši mladi ljudje, ki hodijo v Nemčijo, pozabljajo tam na stare otomanske čednosti, na priprostost in treznost. Nauče se piti šampanjca in druge stvari. Vračajo se zelo domišljavi in gledajo z zasmehom na naše stare, skušene generacije. Osman paša se ni nikoli učil od Prusov bojne hmetnosti — pa je bil

dober in hraber general.

Cemu so vse teorije in papirnato taktično znanje? Za vojno je treba predvsem zdravega smisla, odločnosti in vztrajnosti.

Proti birokratom in luksusu.

Salname (državna knjiga) za l. 1313. je izšla. Koliko je v nji državnih služb. Moral bi imeti posebna navodila, da bi se v njih spoznal. Isto velja za vojaške uniforme, ki so vse preprežene z raznimi znaki in vrvicami. — Vselej sem vesel, kadar vidim, kakega ministra ob najbolj svečani priliki v enostavni rdeči stambulski obleki (redingote). V naši državi, kjer vera zapoveduje enakost, bi bilo treba, da se v hrani in obleki držimo na enakost. V tem jaz sam dajem zgled, no, zdi se mi, da nimam mnogo posnemovalcev. Moji paše splošno ne ljubijo enostavnosti. Nečem dregati v sršenovo gnezdo ampak nezasišeno je, kako plače imajo moji ministri (Veliki vezir 330.000 frankov, pomorski minister 414.000 fr. in drugi ministri po 120.000—330.000 frankov.)

Brussa — glavno mesto Turčije.

Veliki vezir — Kučuk-Said je prinesel poseben in čuden predlog, da Brusso naredimo za turško prestolico. Zdi se mi, da bi bilo to izpremembo težko izvršiti. Na Carl-

Družbi sv. Cirila in Metoda je izročil g. Rado Murnik 10 K, darilo g. Mata Štrkovića za albanski rebus »Božedal!« G. dr. Dereani je nakazal 198 K 80 v, volilo pok. g. Ivana Korroša v Gorici po odbitku stroškov, izplačanih pri sodišču. Nabiralniki v Trbovljah so pridelali meseca marca 41 K 67 v. Lepa vsota. V Trbovljah delujejo nabiralniki tako vspešno, da zavzemajo relativno prvo mesto med našimi pokrajini. Zahvaljujemo se zavednim rodoljubom in marljivemu oskrbniku podružj, blagajnice. G. Fr. Osetu, ponovno in toplo se zahvaljujemo vzornim pospeševalkam naše družbe gđ. Gizele Ocepovi, Volkarjev in Mollovim, posebno priznanje tudi gostilni Počivavšekovi. Posavska podružnica je poslala družbi 5 K, katere je daroval g. dr. Viktor Breskvar mesto cvetk na krsto vratarja deželne umobolnice. G. Janko Florjančič, poštar na Bledu, se je dne 3. t. m. poročil z gđ. Franjo Peternevo in ob tej priliki podaril Družbi sv. C. in M. krasen dar 20 K. S srčno zahvalo sporočamo rodoljubnim poročencem iskreno častiko.

Bivši cesarjev namestnik v Galiciji kot ogleduh. Kakor se iz Tarnopola poroča, je šel dne 3. aprila t. l. bivši cesarjev namestnik v Galiciji grof Pininski, ki je strasten fotograf, v okolico mesta, da bi dobil več pokrajinskih slik. Nekaj stražnik je mislil, da ima pred seboj ruskega ogleduha in je grofa aretirali. Ko pa je izvedel, kdo je aretiranec, je grofa zopet izpustil.

Velik požar v lesnem skladišču. Na posestvu Belice bar. Gutman na v Oseku je izbruhnil dne 3. t. m. velik požar, ki se je nenavadno hitro razširil in uničil velikansko množino jelkega lesa. Ogeji so šele drugi dan nato pogasili. Škoda znaša 300.000 kron, vendar je krita z zavarovalnino.

Zastrupljenje s slabim konjskim mesom. Kakor je že »Dan« poročal, je obolelo te dni v Solingenu več oseb, ki so jedle slabo konjsko meso. Kakor se poroča, je doseglo število obolelih 500. Dvajset oseb je tako obolelo, da je njih stanje brezupno. Drugim obolelim osebom se je zdravje obrnilo na bolje.

Turška ladarnica se potopila. Kakor se iz Konstancie poroča, je podlegla v Črnem morju turška ladarnica »Skutaria«, ki je bila obložena s 30.000 zabojev petroleja in 100 sodi bencina, velikemu viharju. Bencinje pri tem eksplodirali, tako da je bila ladija naenkrat vsa v plamenih, na kar se je potopila. Šest mornarjev je pri tem izgubilo življenje.

Angleški parnik napadi morskopararji in ga oropali. Kapitan angleškega parnika »Tajon«, ki je dospel te dni v Hongkong in ki pluje na Hsikiangu (zahodna reka) poroča, da so parnik napadli morskopararji. Roparji so prišli, s samokresi oboroženi na ladijin krov kot potniki. Pri vstopu v delto Kantonske reke so roparji usmrtili nekega kitajskega krmarja in s tem obdržali ladijo na enem mestu. Nato so zvezali kapitana, prvega pomorskega častnika in nekega inženirja usmrtili so enega in težko ranili štiri kitajske potnike, oropali so kabino neke misijonarke kakor tudi kabine pomorskih častnikov. Potem ko so morskopararji razušili vso mašinarijo na parniku, so pobegnili z obilnim plenom.

nom na enem izmed čolnov na široko morje.

Rodbinska drama. 50letni prevoznik pohištva Franc Kraft z Dunaja je dne 4. aprila t. l. izprožil več strelav na svojo 44letno ženo in jo smrtnonevarno poškodoval. Nato si je v samomorilnem namenu pogoltnil še sam kroglo v glavo, ki ga pa je le težko ranila. Kot vzrok le žalostne rodbinske drame se navaja neozdravljiva bolezen.

V 70. letu se mu življenje pristrudilo. 70letni dvorni nadkomisar Maks yitez pl. Eltz se je predvečrajšnjem z doslej neznanega vzroka na Dunaju vstrelil.

Menice ponaredil in jo popihal v tujino. 32letni praški konjski kucep Kuhar je pobegnil dne 4. aprila t. l. z neko 22letno telefonistko v tujino. Prej pa je še ponaredil menice za 250.000 K. Kakor se sodi, je Kuhar s svojo ljubico in z 250.000 kronami odrinil v Ameriko.

Pohoten cerkovnik. Iz Šumberka se poroča, da je tamošnja policija te dni aretirala cerkovnika katoliške cerkve Alojzija Neumanna, ki se je v več slučajih pregrešil proti pravosti na deklicah od 11. do 13. let starih. Ko je prišlo njegovo blatno dejanje na dan, je Neumann pobegnil, vendar so ga v Šumbergu še pravočasno prijeli. Med stariši onečastjenih deklet vlada velikansko razburjenje, ker se je baže nanje od vplivnih strani delalo, da bi o slučajih molčali. Zopet en lep klerikalen škandal.

Samomor stotnika. Z doslej neznanega vzroka se je predvečrajšnjem vstrelil v Metz v svojem stanovanju stotnik Uhl, ki je bil pridelen 4. bavarskemu infanterijskemu polku.

Odločilen vpliv na kakovost kave ima kavni pridelatek. Dober kavni pridelatek napravi kavo okusnejšo, slab pa okus popolnoma pokvari. Zato pa kupujejo naše gospodinjice samo najboljši kavni pridelatek, to je Kolinsko kavno prines, ker vedo, da je tista kava najboljša, kateri je pridelana ta kavna prines. Kolinsko kavno prines pa imajo naše gospodinjice rade tudi zato, ker je pristno domače blago, edino te vrste na celim slovanskem jugu. — Kupujte torej samo pristno domačo in izvrstno Kolinsko kavno prines, pri nakupovanju pa strogo pazite na varstveno znamko »Sokol«!

V varstvo ptic. V mehiškanskem zalivu, nasproti obali Louisiane, teži otok Marsh Island, na katerem gnezdi ali vsaj počivajo ogromne jate ptic selivk. Zlasti priljubljeno preizkušališče je bil ta otok dolgo let divjim racam in gosom. To so izvažali agentje kupčevalcev s pticim perjem ter pobili na milijone ptic. Da se napravi konec temu uničevalnemu lovu na ptice, je ameriška milijonarka Russel Sag, ki sploh veliko deluje za varstvo ptic, kupila cel otok za 700.000 K in ga izročila v državno varstvo Louisiani; na otoku so nastavljeni državni čuvaji, ki skrbno pazijo, da nihče ne vznemirja ptic. Ista dobrotnica je v splošne dobrodelne namene darovala doslej že nad 110 milijon. mark.

RAZNE ZANIMIVOSTI.

* **Koliko je zaslužil nekdanji rabelj v Ljubljani.** Dandanes v Ljubljani nimamo rablja, ker le redkokdaj koga obesimo. Smrtna kazen je danes določena le za najhujše zločine in smrtni obsodbi sledi skoraj navadno — pomiloščenje. Včasih pa je bila smrtna kazen nekaj prav navadnega. Ako te je kdo naznanil, da si čarovnik, ali kaj takega, je bila smrtna kazen gotova. Ta smrtna kazen pa je bila združena z različnimi mukami, ki jih je moral prestati obsojenec. Tudi za uboj ali umor je bila smrtna kazen neizogibna — če ni ubijalec utekel, kar je bilo v onih časih lažje nego danes.

V onih časih je imel rabelj lep zaslužek. Rabelj je bil sploh imeniten gospod. Starejši ljudje se še spominjajo »Freimana«, ki je stanoval v Ljubljani za Gradom. Rabelj je imel nekaj svojih pomagačev, ki so mu pomagali pri delu.

Rabelj je imel dvojen zaslužek: ob času spravevanja od natezalnice — in ob času ko je izvršil obsodbo. Pa tudi po obsodbi je imel svoj postranski zaslužek, ki ga je dobil od sorodnikov obsojenca.

Za rablja so bile posebne cene in sicer:

Za vsako strogo vprašanje 40 krajcarjev, zato da je nategnil obdolženca na natezalnici — za obglavljenje 1 goldinar, za obešanje 1 goldinar, za to, da je zvezal obsojenca 30 krajcarjev, da je pripravil stol, na katerega so postavili čarovnika 1 goldinar, — da je posadil čarovnika na stol (natezalnico) 1 goldinar — za obžiganje srca in smolni obliži 40 krajcarjev — da je odrezal eno uho 30 krajcarjev — da je odrezal en prst 20 krajcarjev — da je odsekal roko ali lahet 30 krajcarjev — da je glavo ali roko pribil na vislice 1 goldinar — da je sežgal osebo 1 goldinar — ako je s kleščami trgati ali ščipati 1 goldinar (za sežiganje živali je dobil 2 goldinarja). — Ta tarifa je bila v veljavi še l. 1773. Ako pomislimo, da je imel denar takrat drugačno vrednost nego dandanes lahko spoznamo, da je bil rabelj precej bogat in poleg tega ugleden meščan. Opravka je imel mnogo, ker so se takrat zaslilevali obdolženci z natezalnico in se je ljudi mučilo toliko časa, da so priznali, da so krivi. Da bi imel rabelj več poguma, je bilo odločeno, da dobi rabelj jutraj en velik požirek žganja — in sicer pol kozarca. (Prepovedano pa je bilo rablju — napiti se.)

Če danes čitamo rabeljske tarife spoznamo iz njih, kako so v onih časih sodili in morili in smo lahko veseli, da živimo ob času, ko ni v Ljubljani več rablja in mu ni treba več plačevati krvavega dela.

Aprilova navada pri nas in drugod. Navada »obhajati« prvi april z različnimi šalami je precej čudna. Prvega aprila je dovoljeno po nekaki historični pravici, da se ljudje delajo drug iz drugega norca. Oni, ki je bil »potegnjen«, ne najde pri drugih niti sočutja, niti varstva, ne sme nikomur potožiti, ker bi se mu vsak posmeheval. Tudi pri nas je teh aprilovih navad, da je kar strah, cela enciklopedija bi se lahko sestavila z njih. Vendar vsako aprilovo »potegnjenje« ni vedno duhovito in nekateri aprilove šale so tako bedaste, kakor stare anekdote in vsak, ki si tako šalo dovoli, bi moral biti kaznovan vsaj s tridnevno ječo, kjer bi moral živeti samo ob kruhu in vodi. Aprilov humor se večkrat tudi potvarja. Ne moremo natančno označiti, kdaj se je to aprilovo »potegnjenje« narodilo, najbrže se je to zgodilo na Francoskem. Tam je bilo že za Ludovika XII. aprilovo »potegnjenje« stalna navada, kar dokazuje naslednja dogodba: Kralj je vjel vojvodo Lotrinskega in je ukazal, naj ga strogo stražijo v ječi. Vojvoda pa je pobegnil, preoblečen za kmeta. To se je zgodilo ravno 1. aprila. Beg pa so opazili in za vojvodo so poslali stražo, da bi ga prišla in pripeljala nazaj. Toda straža je menila, da gre tu za aprilovo šalo, pustila je preganjanje in je šla v krčmo. In temu »aprilu« se je vojvoda lahko zahvalil, da je prišel na svobodo. Druga šala pripoveduje o burgundskem vojvodi Filipu II. Dobrem. Ta je obljubil v predvečer 1. aprila 1466 svojemu norcu, da mu bo dal polno čepico dukatov, ako ga bo drugi dan »potegnil«. Ako pa se mu to ne posreči, ga bo dal obglaviti. Kajne da, kako lepo? Ko se je stava končala, se je veselo jedlo in pilo; jutraj je kralj ukazal, naj norca zbudijo; povedalo se mu je, da je prespal celi dan in da je stavo izgubil. Po ljubečega norca je prišel rabelj, odvlekl so ga na morišče, rabelj mu je zavezal oči in ga je udaril — z mokro cunj. Norec pa se je zavalil kakor mrtev na tla. Kralj je groze okamenel, ker je menil, da je zadel norca vsled strahu mrtvoud. Imel je norca rad in je zato sam hitel na mesto, kjer je »obglavljen« ležal. Toda »mrtvec« je nenadoma dvignil glavo, postavil čepico in je rekel: »Siplji, dukate, vojvoda!« In Filip je sipal dukate, norec pa ga je res potegnil. — Tudi na Angleškem je aprilovo »potegnjenje« precej stara stvar. Na Ruskem je imel Peter Veliki dne 1. aprila prelube Petrograjčane za norce. Ponoči je ukazal zažgati za mestom velik kup lesa, nastal je hrup, ljudje so hiteli obupani na ulice, ker so menili, da gori mesto. Ko so prišli, oziroma prihiteli k ognju, jim je vojaška straža, ki je stala okrog ognja, povedala, da je to samo carjev 1. april! — V Ameriki si je že leta 1835. na dan 1. aprila izmislil časopis »Sun« novico o novem daljnogledu, skozi katerega se lahko razloči na mesecu vsaka žival, vsako drevo. Nekateri ameriški listi so to novico ponatisnili kot resno.

Ljubljana.

— **Razstava vajenških del v Ljubljani.** Kakor znano se ima razstava vajenških del v Ljubljani otvoriti dne 4. maja v prostorih državne obrtne šole. Zanimanje za razstavo je jako veliko, dokaj mojstrov in vajencev se je že prijavilo do tistemu povabilu razstavnega odbora. Oni mojstri, kateri tega še niso storili, naj v interesu obrtne napredka čim hitreje prijavijo svoje vajence, ki se udeležijo razstave, razstavnemu odboru (na naslov državne obrtne šole). Pripomnimo še enkrat, da spadajo v razstavo samo pripravljeni predmeti, katere lahko izvrši vajenec brez posebnih stroškov zase in za mojstra. Dopusčena so tudi naročila za stranke, ako jih je vajenec sam izvršil.

— **Nogometna tekma se danes ne vrši.** Ker je včeraj kazalo slabo vreme, se je nogometna tekma preložila.

— **Z mestnega magistrata.** Prihodnji ponedeljek in torek se bodo snajžili uradni prostori mestne blagajne, mestnega knjigovodstva in mestnega gospodarskega urada. Omenjeni prostori bodo vsled tega v ponedeljek in torek za promet s strankami zaprti.

— **Slovenska Filharmonija** priredi danes v restavraciji na lužnem kolodvoru (J. Schrey) koncert pod vodstvom g. kapelnika C. M. Hrazdira. Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina 60 vin.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Sestra Klotilda Božič, usmiljenka, 31 let. — Ivan Dovč, rejenc, 3 mesece. — Franc Tominec, dninar, 32 let.

— **Za črnogorski rdeči križ** je daroval po našem uredništvu J. Puki, ravnatelj Kolinske tovarne 10 K, ker se Nikita tako moško drži. Zivio!

— **Izgubi se je včeraj šop ključev** na poti od Zalaznika do Rakovnika. Pošten najditelj naj odda ključke proti nagradi v Križevniški ulici št. 8./II. nadstr. ali pa v našem uredništvu.

— **Danes ob polu dvanajstih v Zvezdi vojaška godba.**
— **Dayka prosto 4½% kralj.** ogrsko državno rentno posojilo iz l. 1913 v zlatu. Kakor razvidno iz prospekta, izdaja kralj. ogrska vlada 4½% davka prosto državno rento posojilo v nominalnem iznosu 150 milijonov kron s kuponsko zapadlost dne 1. aprila in 1. oktobra vsakega leta. Na to pojasnilo se vrši v četrtek, dne 10. aprila t. l. javna subskripcija po kurzu 90.60%. Na

podlagi tega kurza se obrestuje ta renta po čistih 6% in tvori vsled tega prvovrstno priliko za nalanaganje glavnice. Kot zglaševalnica za Ljubljano in alpske dežele fungira Podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani (Prešernova ulica 50), katera sprejema prijase in daje vsa zahtevana pojasnila.

Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v ponedeljek 7. t. m. ob polu 9. zvečer v gostilni pri Perlesu, Prešernova ulica javen drušven shod z dnevnim redom: »Deželni odbor proti ljubljanskemu prebivalstvu«. Na shodu govori g. deželni poslanec dr. Fran Novak. Vabimo vse, ki jim je pri srcu blagor mestne občine in ljubljanskega prebivalstva, da se tega shoda udeležijo.

— **Društvo »Klub slov. amater-fotografov«** v Ljubljani je imelo 30. marca v Prešernovi sobi restavracije Novi svet svoj tretji redni občni zbor pod predsedstvom društvenega predsednika g. Frana Vesela. Predsednik pozdravi navzoče, posebnega navzočega zastopnika SPD. g. dr. Fr. Tomiška, zahvali se vsem listom, ki so priobčevali društvene vesti ter na kratko očrta plodonosno delovanje mladega, lepo se razvijajočega se društva. Spominja se ponesrečenega delavnega društvenega člana in bivšega predsednikovega namestnika g. prof. dr. Cerka, pri katerih besedah so navzoči vstali. Iz poročila društvenega tajnika g. Fr. Kraševica posnamemo, da je imelo društvo v tekočem letu 8 rednih in dve izredni odborovi seji. Prejelo in rešilo je v tem času 852 vlog; članom je med letom odbor dajal vedno rade volje raznih navsvetov in informacij. Odbor se je obrnil s prošnjami za podpore na slav. deželni odbor in ljubljanski občinski svet ter pričakuje, da bodo te tako ugledne korporacije znale prav upoštevati ter ceniti pomen in delovanje tega pomembnega društva, ter mu tudi naklonile zadostno in najnuj potrebno podporo. Započeto delo: zbiranje katastra slovenske zemlje, se ne more tako uspešno nadaljevati, kakor to želi društveni odbor, to pa zato, ker je za to delo najnuj potrebno zadostnih denarnih sredstev, katerih pa društvo dosega žalibog še nimna na razpolago. Izpopolnjevanje in sistematično nadaljevanje tako važnega katastra je mogoče le tedaj, če dobi društvo zadostno vsestransko denarno podporo. Iz istih vzrokov tudi odboru ni mogoče še preskrbeti svojim članom nujno potrebnih lokalov, ki bi vsaj za silo odgovarjali svoemu namenu; skupen laboratorij bi bil tudi velika privlačna sila za pristop novih članov-sodelovalcev pri tako važnem delu. Članarina pa za kritje najmanjših stroškov konaj zadošča. Društvo je v pretečenem letu založilo serijo umet. fotogr. razglednic, kot prave brom-srebr. kopije in sicer: Triglav I. Spik, Brana, Rjavina, Jalovec, Triglav II. in Kredarica. V najširših krogih so vzbudile te krasne razglednice največje zanimanje in pozornost na društvo. Opazili smo, da zna javnost prav ceniti umetniških razglednic ter smo uverjeni, da bo društvo z zalaganjem takšnih razglednic mnogo pripomoglo k povzdigi tuiskega prometa na slovenski zemlji ter vzbudilo tudi ljubezen in zanimanje do naših pokrajinskih krasot daleč čez domače meje. V kratkem izda društvo več številnih razglednic, katerim slede še nadaljine serije v prepričanju, da bo javnost tudi te istotako navdušeno in pohvalno sprejela. Rednim članom se je tudi letos brezplačno pošiljalo bogato ilustrovani in zelo zanimivi strokovni list, kar je bilo v zvezi s precejšnjimi stroški. List se bo tudi v bodočem društvenem letu rednim članom brezplačno pošiljal. Da bo bodoči društveni odbor mogel izvršiti vse svoje naloge, je odvisno od vsakega člana, da se pridruži članov. V prvi vrsti od društvenih članov, od katerih se pričakuje, da bodo izvršili svoje društvene dolžnosti ter skušali pridobiti čimveč novih članov in od vseh merodajnih javnih zastopstev, da prispejajo društvu z gmožnimi podporami na pomoč, ker od tega je odvisna usoda in procvit društva. Iz »blagajniškega« poročila Jos. Kramarja posnamemo, da je imelo društvo (inkl. saldo prejšnjega leta) K 632.67 dohodkov in K 415.26 v izdatkih. Društvena imovina z inventarjem vred znaša K 487.28. V imenu društvenih preglednikov poroča g. Jos. Malenšek, da sta s opreglednikom g. ing. D. Oustinčičem društveno delovanje, oz. blagajno pregledala, našla vse v najlepšem redu. Predlaga absolutno s pohvalo. Redna članarina rednim članom se določa letno K 12.— V odbor so bili soglasno izvoljeni gg.: Vesel Fr., Brinšek B., Kraševic Fr., Kramar Jos., Kunaver Jos., Tavčar Ivo, Ba-

grad nas vežejo veliki spomini, tu so svete moščeje in druge naše dragocenosti. Preseljevanje bi nas stalo mnogo milijonov. Na drugi strani je treba pomisliti, da v Carigradu sedimo takorekoč kakor na sodu polnem strelnega prahu. Kaj bomo naredili, ako Rusi zopet pridejo pred zidove Carigrada? — Ako pade Carigrad — je padel kalifat. (Op. ured. Brusa je bilo prvo glavno turško mesto v Evropi do leta 1363. — potem je postal glavno mesto Odrin do leta 1453. — nato Carigrad.)

Sultanovo premoženje.

Da dam svojim ministrom dober zgled, sem se odločil, da zmanjšam svojo civilno listo za 50.000 funtov (funt = 23 kron). (Sultanova civilna lista znaša 627.000 funtov.) Vem, da so evropski listi pogosto pisali o moji veliki civilni listi, pa ne pomislijo na to, da moram s tem denarjem takorekoč vzdrževati celo mesto. Alah ve, kako malo potrebujem zase. Ako imam veliko premoženje — so to samo dohodki mojih posesti, šum in poljan. Poleg tega imam izvrstnega upravitelja svojih posestev, Agas-pašo, ki je tako povzdignil dohodke mojih posestev, da mi dajejo letno 500.000 stalnega dohodka. Nadalje sem znatno povečal svoje premoženje s prodajanjem koncesije za razna društva — moj priv. tajnik Ragib-beg, je špekuliral zelo srečno s papirji južno-afriških

zlatih rudnikov. Moje celo premoženje presega osem milijonov funtov.

Kristijani in vojna služba.

Vojna služba nemohamedancev je prava utopija. Bil bi pravi samomor, ako bi kot vladajoči narod dovolili v vojski versko ravnopravnost. Druge vere bi nas pritislile ob zid. Kaj bi na to rekli patrijarhi. Formiranje posebnih krščanskih polkov, smatram za pravo gluhost. To bi po menilo za nas — velik političen pogin.

Eunuhi.

Ne morem razumeti, kako se najdejo Evropejci, ki se pripravljajo za eunuhe v Harem. Nedavno sem dobil tri take ponudbe in sicer: od nekega pariškega glasbenika, od nekega nemškega lekarnarja in od nekega trgovca. Saksa. Res težka usoda goni te ljudi do tega obupnega koraka, da se ne samo odrečejo svoje vere, ampak se tudi puste kastrirati. Gotovo ne vedo, kaka je usoda eunuha. Njih življenje ni življenje ampak počasno umiranje. Mavroge-no (sultanov zdravnik) mi je rekel, da sedemdeset odstotkov eunuhov umrje prerane smrti. Treba bi bilo eunuhe odpraviti in v harem postaviti — stare ljudi.

Vprašanje ustave.

Delo Anglije je uspelo. Moja vojska se je razdelila v dva tabora. Ne preostaja nam drugega, nego da

uničimo angleške intrige. Jaz se moram postaviti na čelo reformnega gibanja in proglasiti ustavo. To je zadnja šahovska poteza, ki jo moram narediti. Pozneje bodo morebiti sami pripadniki reformne stranke izprevideli, da vodi pot, po kateri so krenili v propast. Morebiti bodo v zadnjem trenutku spoznali, da Turčija more rešiti samo to, ako vsi Osmani zvesto in složno stojijo na podlagi svetega korana. — Drugače bomo postali plen krščanskih držav, ki vse gredo za tem, da nas pokvari in uničijo. (Kako je stari sultan dobro slutil, kaj se bliža.)

To so torej nekateri nazori bivšega starega sultana Abdula Hamida. Niso brez zanimivosti — posebno v sedanjih časih. Stari Abdul Hamid je prebil s Turčijo vse težke krize od l. 1876 — zato je poznal glavna vprašanja — okoli katerih se je gibal evropska politika v zadnjih 50 letih. Turčija je bila pogosto središče teh vprašanj. Sultan je vkljub temu, da ni enako z drugimi vladarji potoval po Evropi — dobro poznal evropske razmere in različne nazore. Imel pa je pri vsem tdi svojo sodbo; marsikaj si je predstavljal tako, kakor so o tem mislili v Carigradu. Zato se je v marsičem tudi motil. Toda izpreminjati ni mogel ničesar. Bilo je prepozno. Turčija se je bližala svojemu koncu in stari sultan je doživel ne sedanjí propad.

djura Rud., Vrtovec fil., kot namestnik: gđc. Domianovič, A. Debeljak, Zupančič J., kot preglednika: gg. ing. Drago Gustinčič in Jos. Malenšek. V slučajnostih se je razmotrivalo o društveni razstavi, ki bi se priredila v juliju ali v avgustu, ter pokazala došlim gostom lepoto naše zemlje. Kar se tiče razglednic, se opozarja razpečevalce, da vpošljejo pravočasno naročila, da se preskrbi zadostna zaloga. Občni zbor se zaključil, ko se predsednik udeležencem zahvali.

— **Kinematograf »Ideal«.** Slika »Obleganje Odrina« iz srbskega Tabora pred Odrinom katera se je posnela 21. in 23. marca t. l. je res vredna, da si jo vsakdo ogleda. Veliko senzacijo vzbujajo kolorirana francoska drama »Lomilka srca«; tudi ostale slike so prve vrste. V torek »Kapitan Scott na južni tečaj«. V soboto »Življenje Jezusa«, največja senzacija tega leta.

Trst.

O pektenskih razmerah, v katerih živi delavstvo škedenjskih plavžev, ki so last »Kranjske industrijske družbe«, bomo prinesli v »Dnevnu« obširno poročilo. Delavstvo je namreč grozovito izkoriščano v tej tovarni. Pri tem ima seveda veliko zaslug c. kr. obrtna oblast, ki dopušča, da se kršijo obrtni zakoni v škodo delavstvu. Tako n. pr. glede urnika in varnostnih odredb. Kakor čujemo, je Narodna delavska organizacija že napravila ovadbo proti ravnateljstvu. Obrtna oblast pa bo dobila pošteno lekcijo iz Dunaja, ako ne bo ukrenila, kar je njena dolžnost. Omeniti nam je treba, da so delavci, ki delajo v tej »mesnici«, skoraj vsi Slovani. Plavže so povečali in prihajajo vedno novi delavci — seveda Slovani, kajti Slovani so bili že od nekdaj najbolj vajeni hlapčevanja. Kakor rečeno, bo »Dan« o tem pisal, kajti potrebno je, da javnost o teh škandaloznih, v nebo vpijočih razmerah seznanimo.

Iz Jesenic je prišlo v škedenjske plavže nekaj delavcev klerikalnega mišljenja. In ti ustanavljajo že precej časa klerikalno »Jugoslovansko strokovno zvezo«. Za glavnega agitatorja so dobili nekega T., ki že vnaprej vidi, da »Jugoslovanska strokovna zveza« poleg Nar. del. organizacije v plavžih nima prostora. Za tako klerikalno društvo je danes prostor samo na Kranjskem, kjer je klerikalizem v cvetju, ne pa tukaj v Trstu. To tudi priznajo, zato si ne upajo sklicati nobenega shoda. — Ta klerikalni agitator T. je zelo čuden človek. Vsa njegova zgodovina je taka: Najprej je bil renegat. Precej dolgo časa je trajalo in postal je narodnjak. Nekaj časa na to liberalce. Liberalce je zapustil in šel je k socialnim demokratom, postal je internacionalce. Tudi tam ni bilo zanj. Kam pa sedaj, ko je bil že povsod? Za take ljudi imajo dovolj prostora klerikalci. Prišel je bržkone fajmošter k njemu, in ko je videl, da se tega moža lahko pridobi za vse, ga je povabil. In šel je. Kajti take ljudi, ki se skesajo, ki svojo zgodovino objokavajo in sklencejo začeti novo življenje pod okriljem jezuitske stranke, ta »črni« radi sprejemajo. Vlečejo jih naokrog za reklamo in vpijejo: pogledajte, ljudje božji, skesali so se in povrnilo na pravo pot celo ti, ki so bili nekdaj tako »strašni«. Take kapacitete imajo. Privoščimo jim jih iz srca. Toda s klerikalno propagando med slov. delavstvom v Trstu ne bo nič, kajti Trst ni kranjska dežela.

Občinske volitve v Trstu. Za danes, v nedeljo, sklicuje politično društvo »Edinost« dva volilna shoda. Prvi se bo vršil ob 10. predpoldne v dvorani »Narodnega doma« v Trstu, drugi pa ob 4. popoldne v prostorih g. Furlana na Grefi št. 380. — Vabimo narodne volilce, da se udeležijo obeh shodov v častnem številu.

Slovensko gledališče v Trstu. Danes, v nedeljo, ob 8.15 zvečer bencifna predstava g. Dragutinoviča in njegove soproge. Uprizori se igra »V znamenju križa«, zgodovinska igra iz dobe preganjanja kristjanov pod cesarjem Neronom.

Svetovlansko pevsko društvo priredi danes, v nedeljo, izlet v Kolonjo, kjer se udeležijo zabavnega večera, ki ga priredi C. M. podružnica.

N. D. O. — Zveza jugoslovanskih lesnih delavcev v Trstu sklicuje za danes v nedeljo ob 2. popoldne javen shod v prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu (blizu »Jadrana«). Dnevni red: »Razmere lesnih težakov v Trstu in organizacija«.

N. D. O. — Skupina delavcev škedenjskih plavžev vabi na javen shod, ki se bo vršil danes v nedeljo ob 3. popoldne na vrtu »Gospodar-skega društva« v Škednju. Dnevni red: Delavstvo v plavžih in Narodna delavska organizacija.

N. D. O. — Ženska organizacija priredi danes v nedeljo cvetlični plesni venček v veliki dvorani N. D. O., ul. sv. Frančiška št. 2. Začetek točno ob 4. popoldne. Svira orkester »Zveze jugoslovanskih železničarjev«.

Govor,

ki ga je slišal Figi Lipe na slavnostni gostiji v hotelu Bellevue ob priliki odkritja spominke plošče klerikalnemu šolskemu svetu na šoli v Spod. Šiški.

Gospoda moja! Zakaj smo se zbrali? Ali ne zato, da proslavimo ta dan, da damo izraza svojim čustvom, da dostojno praznujemo ta veliki dogodek.

Gospoda moja! Redki so v današnjih časih veliki trenotki — malo imamo zgodovinskih dni — zato pa je treba one, kolikor jih imamo primerno proslaviti.

Gospoda moja! Zakaj so šole? Ali ne zato, da se vanje vzdiguje plošče v imeni zaslužnih mož. Ali ni šola naša last?

Gospoda moja — na šoli se sveti plošča in na plošči se svetijo imena. To so imena mož, ki so čast in ponos Spodnje Šiške. Se pozni vnuk bo čital ta imena in se bo spominjal zaslužnih mož, še pozna vnukinja bo s spoštovanjem izrekovala ta imena, ki bodo na večne čase pričala, da smo mi razdelili šolo na dva dela, na deško in dekliško (klici: Tako je!). — In na prvem mestu se sveti ime, ki je kot gerent stal na čelu naše slavne občine, kakor je to odredil naš slavni dež. odbor. Ime tega moža — gospoda moja, vsi dobro poznate — to je g. Zajc. (Živio-klici.) Njegovih zaslug ne bom ponavljal, omenjam le, da je zaslužil, da se njegovo ime sveti nam na čelu. Gospoda moja, njemu na čast smo prišli sem. On je bil mož, ki je znal ceniti avtoriteto. Prišli smo tako daleč, da si občina upa kljubovati slavnemu dež. odboru (klici: To je upor.) Da, to je upor in vsaj upor moramo z našega katoliškega stališča obsojati. Mi se zavedamo svojih zaslug in si jih ne damo krati: Gospoda moja — že pred 14. dnevi je pripravil g. Zajc vse za pojedino. Že pred 14. dnevi so bile pripravljene piške, klobase, šunke, salame in tudi pijača. Gospoda moja, kdo je bil kriv, da se ni moglo odkriti pravočasno vršiti. Ali ne sedanjí naš občinski odbor? (Klici: Proč z njim.) Ta odbor se je upal upirati proti dež. odboru, ki je najvišja inštanca v deželni, ki je more ta odbor nas zastopati, ki smo udani pristaši S. L. S.? ... Gospoda moja — že pred 14. dnevi, pravim, je pripravil g. Zajc pojedino. Morali smo jo odložiti. Ali ni to škoda? In kdo jo poravnava? (Klici: Tako je!) Gospoda moja — zmagali smo. Naš slavni deželni odbor ne pozna šale. Zmagali smo in danes smo se zbrali, da proslavimo ta dogodek. Nam na čelu je g. Zajc. Zaveden, odločen in za narod zaslužen mož ... Kdo more reči, da je v nas zadržana tura? (Klici: Tako je!) — Plahosti ne poznamo, gospoda moja, ako nismo jedli pred 14. dnevi, bomo jedli danes. Nihče več nam tega ne zabrani. Ni je moči pod soncem, ki bi nam mogla to preprečiti. Naš slavni dež. odbor je vnet za vzgojo šolske mladine in zna ceniti naše zasluge, zato napijam in pravim: živeli deželni odbor. (Dolgotrajno ploskanje!)

V drugo ime pa dvigam čašo na g. Zajca, katerega ime je nerazdružljivo zvezano z dobo regentstva v Spodnji Šiški. Kličem: Slava, slava, slava. (Živio-klici.) G. Zajc se ni bal dvojnih stroškov, da dostojno proslavimo ta dan, ki je proslava nas vseh. Zato predlagam, da sebi na slavo dvignemo čaše. (Klici: Živio, bivši šolski svet!) (Kozarci zvone in začne se splošna pojedina, pri kateri se slišijo posamezni klici n. pr. Pej no...)

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

VAŽNE IZJAVE SAZONOVA.

Petrograd, 5. aprila. Pri večerajšnjem čajovem večeru v palači zunanjega ministra je Sazonov poročal o položaju z ozirom na Balkanska vprašanja.

Rusija se nima ničesar bati.

Sazonov se je med drugim izrazil, da se Rusiji ni treba bati vojnih zapletljajev.

Balkanskim državam se bo tu in tam vstreglo.

Glede na zahteve balkanskih držav se je Sazonov izrazil, da se bo zahtevam več ali manj ugodilo.

Črni Gori se ne ugodil.

Drugič Zaveznikom se bo še nekako ugodilo Črni Gori se pa Skadra ne izroči.

Napetost med Zavezniki.

Kar se tiče spora med Srbijo in Bolgarijo radi meja, niso izključena presenečenja. Razvoj vojnih operacij je zapeljal Srbe več na jug, kakor je to dovoljevala zavezniška pogodba. Do danes se temu dejstvu ni še pripisovalo preveč važnosti, ker se je upalo, da bo prevzel ruski car nalogo najvišjega razsodišča. V zadnjem času pa se Srbija ogiba te rešitve.

Dardanelsko vprašanje za razrešitev še ni zrelo.

Poslanci so izrekli, da so prepričani, da je ruska politika varovala upravičene ruske in slovanske interese. Progresisti so izjavili, da je politika Sazonova pravilna toda slabotna.

MIROVNA POGAJANJA. — ODGOVOR ZAVEZNIKOV.

Stilja, 5. aprila. Zavezniki so izročili odgovor na mirovno posredovanje veselih z dne 22. marca. Odgovor naglašuje hvaležnost balkanskih držav za trud evropskih velekapitenov, ter sprejema v principu posredovanje, toda le s sledečimi pridržki:

1. Meja v Traciji naj bo črta Enos-Midija, toda določitev te meje ne pomenja obmejitve, marveč je ta črta le podlaga za natančno obmejitve.

2. Balkanska zveza zahteva, da naj Turčija odstopi Egejske otoke direktno Balkanski Zvezi.

3. Balkanska Zveza želi spoznati predvsem meje prihodnje Albanije, ter upa, da bodo te odgovarjale svoječasn v Londonu podanim predlogom Balkanske Zveze.

4. Balkanska Zveza vzdržuje zahtevo po vojni odškodnini, prepušča pa natančno določitev finančni komisiji, katere se hočejo zavezniki udeležiti.

5. Balkanska Zveza je pripravljena, ustaviti sovražnost, toda šele v trenutku, ko bodo pogoji zaveznikov sprejeti in odobreni.

BOLGARSKO-RUMUNSKI SPOR.

Petrograd, 5. aprila. Včeraj se je vršila druga konferenca veleposlanikov v bolgarsko-rumunskem sporu, kateri je predsedoval Sazonov. Oficijozno se razglša, da je dogovor med veleposlaniki dosegel skupni temelj za rešitev konflikta. Spor se bo rešil definitivno in se bo rešitev publicirala, ko se zopet prično mirovna pogajanja s Turčijo.

PRED ČATALDŽO.

Carigrad, 5. aprila. V mestu se vrsti panika za paniko. Premožni Turki se izseljujejo. V mestu so razširjene vesti, da bodo Bolgari udarili na Carigrad. Bolgari imajo pri Čataldži koncentriranih 210.000 mož. Turške čete so popolnoma demoralizirane; dešno krilo in centum Turkov sta se umaknila za več kakor 4 kilometre od sovražnika.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. M. P. v R.: Hvala lepa. Pride v torek. Pozdrav! Nas veseli, da smo o tem eno in to je najlepše znamenje naše skupne zmage.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znaniko 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znanikah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Mesečna soba elegantno meblirana s posebnim vzhodom z uporabo kopelji in hrano se takoj odda enemu ali dvema gospodom. Naslov v »Prvi anončni pisarni«. 264—3

Gospodična se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov pove »Prva anončna pisarna«. 265—3

Poslano.*

V odgovor dotičnemu gospodu, ki se je v »Dnevni« notici »Pomočniški zbor gostilničarske zadruga ljubljanske« obdregnil ob mene, mu svetujem, da naj se v vsaki stvari, ki jo piše, prej dobro informira, da se ne bo v prihodnje zopet blamiral. Na njegovo trditev pa, da nisem izučen natakarijem, mu svetujem, da naj se potruži v gostilničarstvo.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zahteva zakon.

zadruga, ali pa K meni, da mu pokažem, učno izpričevalo, in videl bo da sem se učil v boljših in večjih restavracijah, kakor se je on. Dotičnega gospoda menda zelo bode, ker smo mu povedali naše mnenje v obraz in tako napeljali luč na njegovo zahrbtno delovanje. Vzrok slabega išče ta gospod v tem, da so se pošiljala samoslovenska vabila. Seveda »Wir sind deutsche Burschen! Wie kommen wir dazu...« Kaj ne g. A. R., saj so Vam znane te besede. Radi par natakarijev pa, ki so res Nemci, (vmes je seveda tudi nekaj Slovencev, ki se prištevajo k Nemcem), se pa nemore zahtevati, da bi si delala blagajna dvojne stroške. Sicer pa obstoja sklep ljubljanske gostilničarske zadruga, da se razpošiljajo v takih slučajih samo slovenska vabila. Ali ima mogoče dotični gospod kake zahrbtne namene, in se boji, da bi mu jih jaz preprečil, ker se tako spodtika nad tem, da sem v odboru?! Da, da, g. A. R. »to se mora izpremeniti!« Ven s takimi odborniki, ki hujskajo člane, da naj se ne udeležijo občnega zbora, ker se jim je poslalo samo slovenska vabila! Radoveden sem, kaj bi se zgodilo slovenskemu natakariju, če bi v kakem nemškem mestu zahteval slovenska vabila. Ne bodite smešni! M. T.

Pletilni stroj

skoraj nov se ceno proda. Kupca se nauči tudi pletiti. Natančneje v »Prvi anončni pisarni«.

Ure, veržice, uhani, prstani, obeski, zapestnice itd. itd. Edina zaloga ur z lastno znamko = »TUP«

Najstarejša domača tvrdka LUD. ČERNE juvelir in trgovec Ljubljana, Wolfova ul. 3. Ceniki zastoj.

Proti ugodnemu plačilu na obroke!

Preproge, posteljne oprave, zavese, blago za moške in ženske obleke, narejene obleke (konfekcija), perilo za moške in ženske, platneno blago itd.

Na željo pošljem zastopnika na dom. Zadojuje dopisnica. Landskroner & Bochner Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 39.

Naznanilo.

V Laški kuhinji je od danes naprej zopet nova ravnateljica, katera bo skrbela za izborna laško in dunajsko kuhinjo in dobro pijačo.

Se priporoča Zofi Bošičnik.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Radi prevelike zaloge blaga dajem

20% popusta

vse pomladne najnovejše damske kostume, krila, bluze kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke najmodernejšega kroja.

Postrežba točna in solidna. Cene priznane nizke.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Anglo zaloga čevljev

s krasnimi, trpežnimi pomladanskimi in letnimi modeli

se otvori 12. aprila 1913

v Ljubljani, Selenburgova ulica, hotel :: pri Maliču (poleg tvrde Meinl). ::

Slavno občinstvo se naj blagovoli z ozirom na nizke cene ozirati.

A. NOVAK.